

Węcowski, Andrzej

Prof. dr hab. Edward Gajda (1928-1994)

Szkice Podlaskie 4, 112-114

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prof. dr hab. Edward Gajda (1928—1994)

Prof. Edward Gajda urodził się 2 stycznia 1926 roku w Trojanowie koło Garwolina w rodzinie chłopskiej. Ojciec jego Wojciech i matka Karolina mieli 10-hektarowe gospodarstwo rolne. Od najmłodszych lat doświadczał trudu i znoju pracy na roli, co w przyszłości tak znamienne owocowało: szanował ojczystą ziemię i innych uczył, jak trzeba ją szanować.

W latach 1935-1942 uczęszczał do Szkoły Powszechnej w Trojanowie, którą ukończył z wyróżnieniem. Należał do harcerstwa. Uczniowie byli wychowywani w duchu 10-punktowego prawa harcerskiego, które stanowiło swoistą ewangelię skautingu. Na młodzież należącą do harcerstwa patrzono z podziwem, z szacunkiem, gdyż słowo „harcerz” oznaczało osobę praworządną, prawdomówną, solidną, uczciwą, zaradną. Harcerstwo było szkołą kształtowania osobowości, wypuszczało w świat ludzi z charakterem. Ta swoista szkoła życia była widoczna w późniejszych poczynaniach Edwarda Gajdy: w szkole średniej, na studiach, w pracy pedagogicznej i naukowo-badawczej.

W latach 1942-1944 ukończył na tajnych kompletach w Warszawie trzy klasy gimnazjum. Po wojnie uczył się w I Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Stanisława Staszica w Lublinie, w którym otrzymał w roku 1948 świadectwo dojrzałości. W latach 1948-1952 studiował na Wydziale Rolniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, uzyskując dyplom inżyniera rolnika. W czasie studiów ukończył Studium Pedagogiczne, które dawało Mu uprawnienia do nauczania w szkole i na kursach zawodowych. Obowiązywał wówczas tzw. nakaz pracy. Skierowano Go do Fabryki Proszku Mlecznego w Siedlcach na stanowisko kierownika Sekcji Kontroli Technicznej i zastępcy dyrektora d/s produkcji. Uczył także przedmiotów zawodowych w Technikum Rolniczym w Siedlcach.

W roku 1953 Edward Gajda zawarł związek małżeński z Wandą Kępczyńską. W roku 1954 i 1958 rodzina Gajdów powiększyła się o dwie córki: Zofię i Annę.

Kolejnym etapem życia Edwarda Gajdy była praca nauczycielska w Zespole Szkół Rolniczych w Różanymstoku (1954-1960) oraz w Urzędzie Wojewódzkim w Białymstoku na stanowiskach kierownika Oddziału Oświaty Rolniczej i starszego

wizytatora szkół rolniczych (1961-1968). Studiując na Wydziale Ekonomiczno-Rolnym SGGW w Warszawie, w roku 1963 uzyskał tytuł magistra inżyniera rolnictwa w zakresie ekonomiki rolnej. Po ukończeniu studiów powierzono Mu funkcję dyrektora w Technikum Rolniczym w Brwinowie-Pszczelinie, którą pełnił do 1973 roku. W styczniu 1972 roku obronił na Wydziale Ekonomiczno-Rolniczym SGGW — AR rozprawę doktorską na temat: „Tendencje rozwoju rolnictwa regionu białostockiego w latach 1918-1964”, uzyskując stopień naukowy doktora nauk rolniczych. W roku 1974 powołano Go na stanowisko kierownika Oddziału Oświaty Rolnej Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

Życie dostarczało Edwardowi Gajdzie satysfakcji z pracy zawodowej i awansów, ale nie szczędziło też i bolesnych ciosów. W roku 1974 zmarła żona. Po jej śmierci przeniesiono Go do Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr i Upowszechniania Postępu w Rolnictwie w Brwinowie-Pszczelinie. Tu utworzył Zakład Teorii i Organizacji Oświaty Rolniczej, którym kierował do 1984 roku.

Prof. Gajda nadal podnosił swoje kwalifikacje zawodowe. W czerwcu 1982 roku na podstawie oceny dorobku naukowego i pozytywnie ocenionej — przedłożonej na SGGW- AR w Warszawie — rozprawy habilitacyjnej pt. „Czynniki determinujące skuteczność praktycznego nauczania w szkołach rolniczych” uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie pedagogiki rolniczej. W lipcu tegoż roku objął etat docenta w placówce naukowej, którą kierował w Brwinowie-Pszczelinie, a w trzy lata później decyzją Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego został powołany na stanowisko docenta w SGGW- AR w międzyuczelnianym Ośrodku Metodycznym Akademii Rolniczych. Od 1992 roku pracował w Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach.

Prof. Gajda przez 13 lat opiekował się placówkami naukowymi i kierował badaniami dotyczącymi organizowania i doskonalenia systemu oświaty rolniczej (badania porównawcze, diagnostyczne, prognostyczne, projektujące, wdrożeniowe). Swoim wieloletnim doświadczeniem dydaktyczno-wychowawczym i wynikami badań naukowych dzielił się z innymi, publikując je na łamach takich czasopism, jak: „Biuletyn Pedagogiczny Oświaty Rolniczej”, „Służba Rolna”, „Wieś Współczesna”, „Nowe Rolnictwo”, „Głos Nauczycielski”, „Nauczyciel i Wychowanie”, „Zarzewie”. W latach 1964-1988 opublikował ogółem 200 artykułów o charakterze naukowo-badawczym z zakresu pedagogiki i oświaty rolniczej. Od wielu lat był członkiem zespołów redakcyjnych w/w czasopism, a od 1985 roku redaktorem naczelnym wydawnictwa MOMAR „Studia, Materiały, Informacje”. Był członkiem wielu instytutów naukowych w kraju. Współpracował także z placówkami naukowymi w Lipsku, Berlinie, Budapeszcie (wygłaszał tam referaty dot. oświaty rolniczej).

Prof. Edward Gajda miał także czas na pracę społeczną. Od zakończenia wojny związany był z młodzieżowym ruchem wiejskim. Pełnił społecznie funkcję przewodniczącego Komisji Nauki Oświaty i Wychowania przy Zarządzie Krajowym Związku Młodzieży Wiejskiej. Był przewodniczącym Komitetu Olimpiad ZMW oraz sekretarzem naukowym Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych, dzięki

której wydano w l. 1977-1987 ponad 1000 uprawnień Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego do przyjęcia laureatów na I rok studiów bez egzaminu wstępnego. Od 1970 roku piastował stanowisko przewodniczącego Sekcji Szkolnictwa Rolniczego przy Zarządzie Głównym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Warszawie.

Za całokształt pracy zawodowej, oświatowej, naukowej i społecznej otrzymał najwyższe odznaczenia państwowe oraz wyróżnienia i odznaki młodzieżowe, związkowe i resortowe.

Prof. Edward Gajda 35 lat swego życia poświęcił oświacie rolniczej: uczył i wychowywał młodzież, kształcił studentów oraz doskonalił kadry w rolnictwie. Swoim bezpośrednim stylem bycia, prostotą i szczerością ujmował swoje otoczenie. Szanował ludzi i był szanowany. Cieszył się dużym autorytetem — budził zaufanie. Odszedł w pełni sił twórczych 8 marca 1994 roku. Trudno ocenić stratę, jaką poniosła siedlecka Uczelnia.

11 marca 1994 roku najbliższa rodzina, krewni, przyjaciele, koledzy, znajomi, studenci i młodzież szkolna odprowadzili śp. prof. Edwarda Gajdę na miejsce wiecznego spoczynku w Brwinowie. Były wzruszające słowa pożegnania, wieńce, kwiaty i chwila zadumy. Niektórzy zapewne toczyli z Nim milczący dialog. Mówili Mu o swojej miłości, o swoim przywiązaniu, o swojej wdzięczności za wszystko, co dla nich uczynił. Dlaczego akurat teraz, na cmentarzu — może nie zdążyli wcześniej? Spieszmy się kochać ludzi — tak szybko odchodzą...

A.W.